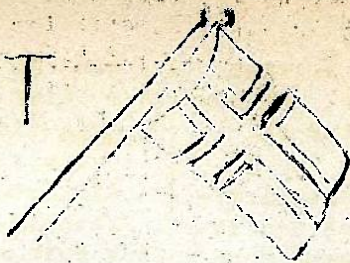

FRITT LAND

Nr. 65 - 1. årg.

Mandag 28. august 1944.

DEMOKRATI - DIKTATUR.

Før utbruddet av denne verdenskrig ble Churchill en gang spurt om sin mening om en diktaturstats og et demokratis forutsetninger for å føre en krig. Han svarte at i begynnelsen av en slik kraftprøve ville diktaturstaten alltid ha visse fordeler takket være sine hemmelige og planmessige forberedelser, men etter hvert ville demokratiens større utholdenhet oppveie disse fordelene. Stort sett er et folkestyre bedre skikket til å samle og utnytte folkets krefter.

Erfaringene fra forrige verdenskrig viste, og erfaringene fra denne krigen har bekreftet at demokratiene både har motstandskraft og er i stand til å yte en aktiv innsats. Både England og USA har fullt ut fått svi for sin militære uforberedthet, men begge har forlenget tatt det forsømte igjen. Den industrielle mobilisering som i Tyskland og Japan foregikk gjennom tre eller fire år, ble i de anglo-saksiske land gjennomført på noen måneder. Intet i dette vitner om diktaturstatenes overlegenhet, og heller ikke noe i den aktive krigsførsel. Mussolinis 20 årige regime var i høyeste grad innstillet på å styrke den militære organisasjon, men når det kom til stykket, var den italienske krigsmakt like ineffektiv i annen som i første verdenskrig. Den tyske krigsmakt profitterte på en ganske annen måte på sine hemmelige forberedelser, men straks motstanderne hadde samlet sine krefter, var det slutt på overlegenheten. De to siste årene er kjennetegnet av på tysk side stadig voksende militær uformuenhet og fra alliert side en bemerkelsesverdig velordnet krigsførsel. Fra 1942 har de allierte fullstendig hatt initiativet og målbevisst utnyttet det uten å gi plass for noe alvorlig tilbakeslag. Den tyske krigskunst er kanskje ingen legende, men den kommer i all fall bare til sin rett sammen med forsvarlig overlegenhet i tropper og utrustning. Når styrkeforholdet har vært ugunstig, har det i blant ført til katastrofale feildisposisjoner. Feltoget i Italia betegner den største innsats som tyskerne har gjort under defensiven, men til gjengjeld ser det ut til at feltoget i Frankrike skal bli den endelige bekreftelse på deres underlegenhet. Hvordan ville man den annen verdenskrig ha forløpet om rollene hadde vært byttet om; om altså et fredelig og uforberedt Tyskland var blitt overfalt av en koalisjon som var vepnet til tennene?

Hva vi hittil har sett av den historiske kraftprøve gir rett til å avskrive tesen om den overlegne tyske stridskunst og tesen om demokratiens manglende evne til å føre krig. Blir et folk tvunget til å forsvare landet sitt og friheten, er det på ingen måte nødvendig å ta fra det selvstyret eller medborgelige friheter og

rettigheter. Både Amerika og England har bevist en fri offentlig debatt fullt ut lar seg forene med en effektiv krigsførsel. Sannsynligvis får motparten under slike forhold vite ett og annet som ellers kunne vært holdt skjult, men når alt kommer til alt er det fullstendig likegyldig.

ULF D. WINNEM. - Dagbok over en forreder.

14. mai var alt gjort klart til arbeidsmobilisering. Det eneste som gjenstod var å kjøre mobiliseringskortene gjennom stemplingsmaskinen.

15. mai ble denne maskin som stod i "Norske Fol" sterkt skadet gjennom sabotasjehandling. Det er kun en håndfull tekniske eksperter i Norge som kan reparere maskinen. Samtlige ble foreholdt det forrederiske i å stille seg til disposisjon.

16. mai meldte Ulf D. Winnem seg frivillig til nazistenes tjeneste. Han var da selv gammel nazist. Gjennom flere år har han gjort seg kjent for landsforredsk holdning og handling. - Winnem fikk advarsler. - Tre advarsler. Men han fortsatte, - og viste også på andre måter sin vilje til forrederi.

7. august ga han det tyske sikkerhetspoliti opplysninger som førte til arrestasjon av fem norske ungdommer som lå på skauen for å unngå samme arbeidsmobilisering.

14. august ga han etter opplysninger, denne gang med mindre hell, - og mottok siste advarsel. - Winnem trodde fremdeles at det bare et tyske advarsler som gjelder.

23. august var han etter hos SP, med opplysninger, og denne gang også med råd. Hans sluttbemerkning til Pchlis kompletterer bildet av Winnem: "Hvis vi likviderte noen av slynglene kommer nok ungdommen tilbake fra skauen."

24. august avgikk landsforrederen Ulf D. Winnem ved døden. 8 skudd overbeviste ham om at man ikke lenger utstraffet går nazistenes erinder.

Forrederen tok feil til det siste: En av slynglene er likvidert, - gutta kommer ikke tilbake fra skauen av den grunn.

SAMMENDRAG AV NYHETENE FREDAG OG LØRDAG.

Torsdag aften ble det meldt at den våpenstillstand som var inngått mellom de tyske styrker i Paris og innlandsstyrkene var brutt og at det på ny raste kamper i byen. Fredag overgav den tyske kommandant i byen seg og Paris er nå fullstendig befridd. De Gaulle ankom like før overgivelsen og fredag ettermiddag holdt de allierte tropper som er rykket inn i Paris, parade på Champs Elysees. SO og NV for byen er de tyske linjer avskåret. De allierte styrker fortsetter sin framrykning mot den tyske og belgiske grense, og Ø for Paris har de inntatt Troyes. De rykker mot Reims og lenger vest mot Rouen mens tyskerne trekker seg tilbake mot Somme. Restene av 11 tyske divisjoner (100.000 - 150.000 mann) er så å si o

rik ved nedre Seinen N for Paris. Britiske kanadiske og amerikanske styrker er så nær hverandre at tyskerne har minimale utsikter til å slippe unna. All. styrker står syv km fra Le Havre, som utsettes for et voldsomt artilleribombardement. I syd rykker de all. mot den italienske grense og nærmer seg Nice. Framgangen fortsetter langs nedre løp av Rhone, og St. Martin, Grasse, Avignon, Arles og Tarascon er inntatt. Am... styrker rykker fram N for Grenoble, og har inntatt St. Etienne. De engelske og amerikanske regjeringer har inngått en overenskomst med den prov. franske regjering om overgivelse av de erobrede områder. Romania erklærte fredag aften Tyskland krig. Den tyske garnison i Bucaresti har overgitt seg, og byen er på regjeringens hender. Luftwaffe har bombet byen. Romanske tropper rykker mot Transylvania i Ungarn og møter liten motstand, men det meldes at tyskerne sender forsterkninger fra Østerrike. De tyske armeer i Romania holder på å bryte sammen. De to russiske armeer under generalene Malinowski og Tolbukin har forenet seg og rykker etter å ha nådd Donau fram langs Donaudalen. De har nådd Galats-åpningen og truer Floesti. Den røde har stod fredag 150 km fra Bucaresti. 12 tyske er innringet S for Kisjinev. I Estland er det viktige jernbaneknutepunkt Dorpat erobret. Tyskerne har i løpet av fem dager tapt 200.000 mann på den sørlige østfront. Det meldes om uro i Finland.

N O R G E S N Y T T.

Fredag ble stasjonsmester ved Oslo Ø Hjalmar Larsen, og jernbaneekspediter Hans Eid Svarstad også ved Oslo Ø, arrestert av tyskerne. Tyskerne stilte opp maskingevær ved inngangen. -

I de siste to ukene har Gestapo iherdig plaget befolkningen i Kornsjø. Det har i første rekke gått utover toll- og jernbane funksjonærer. Heydrick, gestaposjefen i Halden, holdt en straffetale for personalet ved tollene og jernbanen. Straks etter ble en jernbane-funksjonær ved Kornsjø arrestert. Etterat ytterligere en funksjonær var tatt i forvaring, følte flere seg truet og bega seg over til Sverige. Over 20 tjenestemenn ved tollene og jernbanen har kommet over grensen med sine familier. Ved Kornsjø stasjon er bare stasjonsmesteren og to funksjonærer blitt igjen. De to som ble arrestert er blitt behandlet på den værste gestapomaner. -

Salve Staubo A/S er blitt komplimentert av tyskerne for sitt hurtige arbeid. Firmaet har overhålt og reparert tre ganger det antall radiopparater som det er blitt forlangt. -

N Y H E T E N E S Ø N D A G.

Bulgaria har bedt England og Amerika om våpenstillstand og forhandlingene nærmer seg sin avslutning. Landet har underrettet Tyskland om at de tyske tropper må trekkes ut, ellers vil de bli internert. Alle tyske tropper som trekker seg ut av Romania og inn i Bulgaria, vil bli avvepnet. - Den 26. september 1918 bad Bulgaria de allierte om våpenstillstand, tre dager etter anmodet Hindenburg og Ludendorff den tyske re-

gjering om å egge om våpenstillstand, og seks uker etter var krigen slutt.

Ungarns tidligere minister i London har sendt et telegram til Horthy hvor han anmoder ham om å ta de allierte om fred. - Det råder sterk spenning i Slovenia. Karl Hoffmann uttalte i dag i russisk kringkasting at hvis tyskerne er ute av stand til å holde på Romania, vil de være ennå mindre i stand til å holde på Ungarn. Tyskernes stilling på Balkan blir etter dette håpløs.

Østfronten. Russiske tropper rykker mot Bucarest og oljekildene i Ploesti og de har nådd utkanten av Focsani, 150 km NØ for Bucaresti. De tyske styrker trekker seg planløst tilbake til området ved Bucaresti og framskutte kosakkavdelinger har avskåret alle deres retrettveier. Tyske tropper som rykket mot Bucaresti er blitt innringet av romanske styrker og går sin tilintetgjørelse i møte. De tyske tap utgjorde lørdag 31.000 mann i falne og fanger og i løpet av de 6 foregående dager var tapene 300.000 mann. Dette er den største katastrofe den tyske hær i øst har vært utsatt for siden Stalingrad. De 12 tyske divisjoner som var omringet ved Kisjinev er splittet opp i mindre grupper og blir tilintetgjort. - Russerne utvidet lørdag sin kile mellom tyske armeer i Estland og Latvia. Den røde hær har hatt framgang Ø og NØ for Varsjåva. Siden reisinngen i Varsjåva begynte har de polsk styrker ødelagt 115 tanks og tatt over 2.000 tyskere til fange.

Vestfronten. De allierte styrker fortsetter framrykningen mot den tyske grense, og den allierte overkommando har sendt advarsel til befolkningen i Alsace-Lorraine og Luxembourg om at disse områder snart vil bli slagmark. De amerikanske styrker som rykker fram Ø for Paris har nådd erpunkt 40 km Ø for Troyes. V for Paris har de allierte styrker gått over Seinen på tre nye steder. Kanadiske tropper som rykker fram mot Rouen har gått over Seinen og står nå 15 km fra byen. Britiske styrker som har rykket over Seinen ved Vernon har rykket fram 65 km på 6 timer. - I Syd-Frankrike er befrielsen av Toulon fullført, og de allierte forfølger de slagne tyske styrker oppover Rhonedalen. Innlandsstyrker har befridd områdene ved Carcassonne - Aix-les-Bains - Tarantaise og tyskerne blir trent tilbake til Tarantaise. De allierte styrker i Syd-Frankrike har inntil nå tatt 23.000 fanger. - Det meldes at tyske fly har bombet Paris. - Det ble lørdag gjort et attentatforsøk mot de Gaulle da han trådte inn i Notre Dame-kirken for sammen med de franske folk å feire Paris' frigjørelse. Endel menn som hadde skjult seg på galleriet avfyrt noen maskingeværskudd før de ble overmannet. - General Eisenhower besøkte søndag Paris og avla besøk hos sjefen for de franske innlandsstyrker, general Koenig.

Flyangrep. En stor styrke britiske fly fra Storbritania har angrepet Königsberg og anrettet stor skade. Kiel er også bombet og mosq uitos har angrepet Berlin og Hamburg. - Flyvende bomber kom søndag innover England etter at det hadde vært et opphold på 40 timer. Det meldes at tyskerne har begynt å evakuere basene for V1 og at de siste angrep mot Storbritania har anrettet minimal skade.